

LEERLIJN

ERFGOED

Lessenreeks: verzamelingen

Groep 3

Informatie over: *Verzamelingen*

Doel van de lessenreeks

De leerlingen leren wat verzamelingen zijn en worden zich bewust waarom zijzelf verzamelen. Ze maken kennis met de verschillende interesses van hun klasgenoten en ervaren wat je met de verzamelingen kunt doen. De leerlingen ontdekken dat zo'n verzameling voor iedereen een andere betekenis heeft en dus verschillende waarden kan vertegenwoordigen.

Vooraf

Informeer de ouders over de lessen, zodat ze op de hoogte zijn van de opdracht om een eigen verzameling (maximaal 5 stuks uit de verzameling) mee te nemen naar school in les 1.

Vooraf

Opdracht

Vraag de leerlingen wie er zelf iets verzamelt. Je kunt namelijk echt alles verzamelen. Mooie dingen, gekke dingen, dingen die je op straat kunt vinden of dingen uit de natuur.

Vraag de leerlingen een eigen verzameling mee te nemen of een deel ervan (maximaal 5 stuks per verzameling). Nog geen eigen verzameling? Vraag dan iets mee te nemen waar ze een verzameling mee zou willen beginnen?

LET OP:

Soms zijn er rages (zoals de voetbalplaatjes). De les kan daardoor ontaarden in een ruilbeurs. Vraag dan nadrukkelijk naar andere verzamelingen. Een verzameling, die leerlingen al hadden voordat de supermarkt met deze actie begon.

Vorbereiding

Reserveer de leskist bij CKC door te mailen naar info@cultuurentechneikopschool.nl. Kijk voor elke les goed of je fysieke materialen uit de kist nodig hebt. Veel van de lesmaterialen zoals bijlages en werkbladen zijn ook online te vinden.

Werk je digitaal zonder leskist? Klik dan op de linkjes in de materialenlijst of kijk op de website www.cultuurentechneikopschool.nl/leerlijnen/erfgoed.

Materialenlijst

Les 1:

- Digibord
- De verzamelingen van de kinderen
- Gekleurd papier, doosjes /houten blokjes voor verhogingen

Les 2:

- Prentenboek over het museum: Willewete - Naar het museum (zie leskist)
- Kwartetspellen 'Zoetermeerse verzamelingen'
- Bijlage 1a: leerling materiaal om klassikaal voor te bespreken
- Bijlage 1 in deze handleiding voor achtergrondinformatie over de zes Zoetermeerse verzamelingen.

Inhoud

Les 1 mijn eigen verzameling

Een verzameling laat je interesse zien en daarmee een deel van wie jij bent. Wat vind jij leuk en interessant om te verzamelen en waarom? Het verbindt mensen met dezelfde interesses door binnen verzamelingen te ruilen en te delen. Denk maar aan het verzamelen van voetbalplaatjes onder kinderen.

Verzamelaars

Mijn verzameling

Mijn 'mini' museum

Waardevol

Les 2 Verzamelingen van Zoetermeer

Waarom verzamelen we eigenlijk dingen? Is het leuk om te doen of ook nuttig? In deze les maken de leerlingen kennis met bijzondere verzamelingen, zoals Lisa die luizen verzamelt of Historisch Genootschap Oud Soetermeer, dat oude gebruiksvoorwerpen verzamelt en daarmee een stukje van de geschiedenis van Zoetermeer.

Het museum

Zoetermeerse verzamelingen

Van 1 naar veel

Waardevol

1 Mijn eigen verzameling

Lesdoel De leerlingen leren wat verzamelingen zijn en worden zich bewust waarom zijzelf verzamelen. Ze maken kennis met de verschillende interesses van hun klasgenoten en ervaren wat je met de verzamelingen kunt doen. De leerlingen ontdekken dat zo'n verzameling voor iedereen een andere betekenis heeft en dus verschillende waarden kan vertegenwoordigen.

Benodigde materialen

- Digibord
- De verzamelingen van de kinderen
- Gekleurd papier, doosjes / houten blokjes voor verhogingen

Vorbereiding

- Zet het materiaal voor het tentoonstellen klaar: gekleurd papier, doosjes/ blokjes.
- Denk na over een alternatief wanneer de kinderen niets hebben meegenomen. Kunnen ze hun verzameling tekenen? Aansluiten bij een ander kind?

Inhoud

In deze les vergelijken de leerlingen hun verzameling met de verzamelingen van anderen in de klas. Hierbij ontdekken ze de interesses van de andere leerlingen, ze stellen de verzamelingen samen tentoon en gaan erover in gesprek.

Verzamelaars

Mijn verzameling

Mijn 'mini' museum

Ik verzamel

Introductie

Een schervenverzameling is nooit compleet, een voetbalplaatjesverzameling, die je in een bijbehorend boek plakt, wel. Waarom doen we het, wat is de fascinatie en wat leren we ervan? Al die verschillende verzamelingen kun je op allerlei manieren bewaren: in een doos, in een boek, in een vitrinekast, etc. Niet alleen de verzameling zelf bepaalt wat je ermee kunt doen, maar ook wat je er zelf mee wilt doen. Is de verzameling alleen voor jezelf of wil je ook dat anderen ervan kunnen genieten en er misschien iets van kunnen leren?

Oriënteren	Verzamelaars	10 minuten
-------------------	---------------------	-------------------

Opdracht

Bekijk met de leerlingen een van de filmpjes over verzamelaars: Tom verzamelt wekkers:

<https://schooltv.nl/video-item/tom-roelofs-verzamelt-wekkers-te-gast-in-de-boterhamshow> (2:30)

en/of Lisa verzamelt luizen: <https://schooltv.nl/video-item/lisa-verzamelt-luizen-te-gast-in-de-boterhamshow> (1:46)

Reflecteren

Wat verzamelen deze mensen en waarom? Wat vind je ervan?

Onderzoeken	Mijn verzameling	10 minuten
--------------------	-------------------------	-------------------

Opdracht

Iedere leerling heeft een verzameling (maximaal 5 stuks) of één voorwerp meegenomen en zet deze op de tafel. De leerlingen bespreken onderling hun eigen verzameling aan de hand van de volgende vragen: (in tweetallen of per tafel)

- Wat vind je zo leuk aan je verzameling? (waarom verzamelen ze dit?)
- Hoe ben je eraan gekomen?
- Heb je er thuis nog meer?
- Wat zoek je nog?

Reflecteren

Zien we veel verschillende soorten verzamelingen of juist veel van hetzelfde?

Uitvoeren	Mijn 'mini' museum	20 minuten
------------------	---------------------------	-------------------

Opdracht

Maak per tafelgroepje één tentoonstelling van de verschillende verzamelingen. Alle verzamelingen van de kinderen vormen dan samen één verzameling en worden bij elkaar gezet, zoals in een 'mini' museum. Bespreek met de leerlingen eerst hoe ze de verschillende verzamelingen bij elkaar kunnen zetten. Je kunt rangschikken op:

- kleur: van licht naar donker of per kleur
- vorm: ronde vormen, hoekige vormen, gekke vormen bij elkaar
- grootte: van klein naar groot
- tijd: van oud naar nieuw
- de manier van verzamelen: van vinden, tot krijgen naar kopen
- onderwerp: dieren, natuur, sport, ...

Demonstreer hoe je het gekleurde papier als ondergrond en/of achtergrond kunt gebruiken en met de doosjes/blokjes niveauverschillen kunt aanbrengen. Bijvoorbeeld kleine voorwerpen of voorwerpen achteraan op een blokje, zodat ze goed zichtbaar zijn.

Reflecteren

Twee groepjes bekijken elkaars 'mini' museum. Hoe is het bij elkaar gezet en waarom op deze manier?

Opdracht

Bespreek van enkele kinderen waarom ze verzamelen. Er zijn verschillende redenen te bedenken:

- Ik vind het mooi
- Iedereen doet het (bij voetbalplaatjes bijvoorbeeld)
- Ik ben er gewoon mee begonnen, waarom weet ik niet precies
- Ik ben een fan en wil er alles van hebben

Wat doen ze thuis met de verzameling? Bijvoorbeeld:

- Mooi neerzetten, tentoonstellen (waar en hoe?)
- Er mee spelen (alleen of met anderen?)
- Opbergen en soms tevoorschijn halen

Reflecteren

Is jullie verzameling een museum waard? Waarom wel of niet?

Aanvullende suggesties

Tip: Boek: *Gratis Toegang, de leukste ideeën voor je eigen museum* van Mick Manning en Brita Granström, Uitgeverij Ploegsma, tweede druk 2002. (ISBN: 90-216-1522-3)

2 Verzamelingen van Zoetermeer

Lesdoel De leerlingen leren over Zoetermeerse verzamelingen en dat organisaties, zoals musea, ook verzamelen.

Benodigde materialen

- Digibord
- Prentenboek over het museum: Naar het museum - Willewete (zie leskist)
- Kwartetspellen 'Zoetermeerse verzamelingen'
- Bijlage 1a: leerling materiaal om klassikaal voor te bespreken
- Bijlage 1 in deze handleiding voor achtergrondinformatie over de zes Zoetermeerse verzamelingen.

Vorbereiding

- Leg een aantal kwartetspellen 'Zoetermeerse verzamelingen' uit de leskist klaar, voor elk groepje 1 kwartetspel.
- Zet bijlage 1a op het digibord klaar om met de leerlingen klassikaal voor te kunnen bespreken.
- Bekijk het overzicht (bijlage 1 in deze handleiding) voor achtergrondinformatie over de zes Zoetermeerse verzamelingen van het kwartetspel.

Inhoud

Waarom verzamelen we eigenlijk dingen? Is het leuk om te doen of ook nuttig? In deze les maken de kinderen kennis met bijzondere verzamelingen, zoals Lisa die luizen verzamelt of Historisch Genootschap Oud Zoetermeer, dat oude gebruiksvoorwerpen verzamelt en daarmee een stukje van de geschiedenis van Zoetermeer.

Het museum

Zoetermeerse verzamelingen

Van 1 naar veel

Waardevol

Introductie

Zoetermeer heeft niet alleen mensen die verzamelen, maar ook organisaties. Een museum verzamelt ook. Wat ze verzamelen verschilt per museum. Het kunnen archeologische vondsten zijn, schilderijen of bedrijfsartikelen. De meeste musea zijn ooit gestart als verzameling van particulieren en tentoongesteld in het eigen huis. Soms zijn deze verzamelingen zo groot of bijzonder geworden dat het een museum is geworden. Maar ook bedrijven en verenigingen verzamelen en laten daarmee de ontwikkeling van producten zien of de geschiedenis van hun vereniging.

Oriënteren **Het museum** **10 minuten**

Opdracht

Lees het prentenboek 'Naar het museum van Willewete (zie leskist)' voor en bespreek de verschillende afbeeldingen. Wat zien ze? Wat gebeurt er allemaal op de afbeelding?

Reflecteren

Bespreek waar het boek over gaat, of ze zelf wel eens in een museum is geweest en wat ze daar hebben gezien.

Onderzoeken **Zoetermeerse verzamelingen** **15 minuten**

Opdracht

Voor bespreken: Zoetermeer kent 6 grote verzamelingen: 1] videogames en spelconsoles – Videogame museum, 2] Zoetermeers erfgoed en populair design – Museum De Voorde, 3] bedrijfscollectie – Nutricia, 4] monumenten – Gemeente Zoetermeer, 5] kunst in de openbare ruimte – Gemeente Zoetermeer, 6] archeologie en cultureel erfgoed – Historisch Genootschap Oud Soetermeer.

- Open op het digibord bijlage 1a (leerlingenmateriaal om voor te bespreken). Bespreek met de leerlingen wat ze zien, wat het is, wie dit verzamelt en waarom. (Zie bijlage 1 in deze handleiding voor meer achtergrondinformatie).

Aan de slag: Wat hoort bij elkaar? De leerlingen zoeken de afbeeldingen van de 6 Zoetermeerse verzamelingen in setjes van vier bij elkaar. Laat dit in groepjes doen, er zijn meerdere setjes. Geef de tijd om de kwartetten bij elkaar te zoeken en laat de groepjes daarna bij elkaar kijken.

- Deel de kwartetsspellen uit, 1 aan elk groepje.

Reflecteren

Bespreek de 'gemaakte' kwartetten. Wat hoort bij elkaar?

Uitvoeren **Van 1 naar veel** **10 minuten**

Opdracht

Optioneel:

De leerlingen kiezen een 'kwartet' en vullen de verzameling aan. Dit doen ze door een voorwerp te tekenen, dat er bijpast.

Reflecteren

Bespreek wat de leerlingen hebben toegevoegd en waarom ze dit erbij vinden passen.

Evalueren **Waardevol** **10 minuten**

Opdracht

Wanneer is de verzameling meer waard: als hij groter is, oud of als er maar één van is?

Denk samen met de leerlingen na over de waarde van verzamelingen. Het gaat er bij deze vragen niet om de 'juiste' antwoorden. Het gaat erom, dat de leerlingen erover nadenken en er met elkaar over praten.

Bijlage 1 Achtergrondinformatie Zoetermeerse verzamelingen

Museum De Voorde (MDV)

Museum De Voorde is voortgekomen uit Stadsmuseum Zoetermeer en verhuist in 2019 naar het Stadshart. Een nieuw gebouw, een nieuwe naam en een nieuwe missie. Het is een museum over identiteit en het dagelijks leven met een historische collectie en een collectie populair design. In 2023 moet het museum helaas zijn deuren sluiten.

Foto's: ©Museum De Voorde

			
Kan 66: 1978	typemachine Olivetti Valetin : 1969	Walkmen-Sony: 2000- 2005	Asbak met drukknop:

Historisch Genootschap Oud Soetermeer (HGOS)

Het historische Genootschap Oud Soetermeer is de historische vereniging van Zoetermeer met een collectie historische foto's, prenten, tekeningen en kaarten van Zoetermeer en Zoetermeeders vanaf 1860. De doelstelling van de vereniging is het onderzoeken, uitdragen en behouden van de geschiedenis van Zoetermeer en het dorp Zegwaart.

Foto's: Beeldbank - Geheugen van Zoetermeer (zie <https://www.geheugenvanzoetermeer.nl>)

			
Houten beker: 1400- 1500	Schaar: 1500-1525	Bord met wapen Fam. Van Egmond: 1473-1491	Drinkkan steengoed: 1300-1350

Fabrieksverzameling van Nutricia

In 1896 kregen de gebroeders Van der Hagen een licentie voor de productie van zuigelingenvoeding. In 2007 werd Nutricia onderdeel van Danone.

De fabrieksverzameling van Nutricia bestaat uit producten, reclame-uitingen, foto's en documenten die de geschiedenis van het bedrijf en de ontwikkelingen van het aanbod laat zien.

Foto's: Beeldbank-Geheugen van Zoetermeer (zie <https://www.geheugenvanzoetermeer.nl>, zie ook <https://www.nutricia.nl/message-house-3-pillars/nutricia-historie.html>)

			
Viltje Nutricia voorkant	Auto met reclame (Nutricia)	Kistje Chocomel van Nutricia	Reclamebord Nutricia

Nationaal Videogame Museum

In het Nationaal Videogame Museum ontdek je meer over de geschiedenis en maatschappelijke en culturele kant van videogames. Verder ben je welkom om te spelen op de games van vroeger, vandaag en morgen.

Foto's: Nationaal Videogame Museum (zie: <https://www.nationaalvideogamemuseum.nl>)

			
spelconsoles	simulator	arcadekast-PONG	arcadekasten

Kunst in de Openbare Ruimte

Vanaf de jaren '60, toen Zoetermeer uitgroeide tot een stad, is er altijd aandacht geweest voor kunst in de openbare ruimte. Er staan ongeveer 180 kunstwerken op openbare plekken in Zoetermeer uit verschillende tijdsperiodes.

Foto's: Gemeente Zoetermeer (zie <https://www.zoetermeer.nl/kunst>, catalogus en kunstroutes)

			
De aardappelmantjes (2008) van Joost van den Toorn	De Val 2001 (het engeltje) bij CKC van Herman Lamers	Interaction I en II van Marja en Frans de Boer-Lichtveld (1988) in de Dobbe	Speelspoor: speelvis (2008) van Hans van Bentem

Monumenten

Zoetermeer telt 15 rijksmonumenten, dat zijn monumenten die van nationaal belang zijn. Verder heeft Zoetermeer ook gemeentelijke monumenten, monumenten die van lokaal of regionaal belang zijn.

Foto's: Monumenten - Geheugen van Zoetermeer (zie <https://www.geheugenvanzoetermeer.nl/>)

			
Korenmolen De Hoop: 1897	't Oude Huis: 1867	Oude Kerk: toren 1672, kerk 1785-1787	Watertoren De Tien Gemeenten 1927

Colofon

De leerlijn Erfgoed is ontwikkeld door Angela Manders | ArteKino in opdracht van Cultuur en Techniek op School met dank aan Gemeente Zoetermeer, Stadsarchief Zoetermeer en Historisch Genootschap Oud Soetermeer.

Neem bij vragen contact op via info@cultuurentechneikopschool.nl

Voor meer informatie: www.cultuurentechneikopschool.nl

April 2024